

УДК 336.22

Помулева В.М.¹, Куракіна Г.Ю.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0512 НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В ОПОДАТКУВАННІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ

Питання функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для юридичних осіб в Україні завжди було предметом активних дискусій, оскільки цей режим є ключовим інструментом підтримки малого та середнього бізнесу.

Сьогодні в Україні спрощена система оподаткування (далі – ССО) для малого бізнесу це гарна можливість для старту та подальшого розвитку без надмірного податкового навантаження. Головні її переваги – це менші податки, простіший облік та звітність.

Платники на спрощеній системі оподаткування сплачують єдиний податок, який обчислюється з загального обсягу доходів суб'єкта господарювання за звітний період за ставкою 3% (у разі сплати ПДВ) або 5% від доходу. В той час як платники податків на загальній системі зобов'язані обчислювати чистий прибуток та сплачувати податок на прибуток (18%) та в деяких випадках ПДВ (при обороті понад 1 млн грн).

Спрощена система оподаткування дозволяє суттєво економити час та кошти, оскільки має занижені вимоги до ведення бухгалтерського обліку та подання звітності.

Для юридичних осіб передбачена тільки одна група платників єдиного податку – третя. Втім, вона дає можливість роботи без обмежень за видами діяльності (крім заборонених), з будь-якими контрагентами в Україні та за кордоном. До юридичних осіб - спрощенців, на відміну від ФОП, вища довіра з боку великих контрагентів та інвесторів.

Державна політика чітко спрямована на легалізацію середнього та великого бізнесу. Водночас держава створює стимули для юридичних осіб: можливість бронювання, статус критичності для підприємств, спеціальні режими оподаткування.

Статистичний аналіз діяльності юридичних осіб свідчить, що попри складні умови, кількість платників єдиного податку залишається значною, проте якість ведення первинного обліку часто страждає через брак кваліфікованих кадрів та дистанційний формат роботи багатьох підприємств.

Принциповою різницею між ФОП та юридичною особою на третій є складність обліку. Адже юридична особа зобов'язана вести повноцінний фінансовий облік за правилами НП(С)БО (або МСФЗ – для окремих

категорій). Такий обов'язок передбачено Законом України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Попри те, що витрати не впливають на суму єдиного податку, юридичні особи зобов'язані вести їх облік. При цьому необхідно мати всі підтверджуючі первинні документи. Помилки в обліку можуть спричинити застосування контролюючими органами штрафних санкцій, або навіть зняття з реєстрації платника ЄП.

Юридичні особи-платники єдиного податку 3 групи подають податкову декларацію з єдиного податку щоквартально протягом 40 к/д після закінчення кварталу. Варто зазначити, що навіть на ССО юридичні особи все одно подають, крім податкової, фінансову та статистичну звітність.

Основними особливостями обліку та звітності юридичних осіб на ССО у сучасних умовах є:

- динамічність законодавчого поля;
- застосування касового методу. Специфіка визнання доходу платниками ЄП за датою надходження коштів на рахунок або отримання інших видів компенсацій, що потребує суворого контролю за виписками банку та касовими документами;
- необхідність контролювати річний ліміт доходу (1167 МЗП);
- проблема негрошових розрахунків. Законодавча заборона на використання бартеру, взаємозаліку чи векселів для спрощенців залишається одним із головних ризиків, порушення якого веде до примусового переходу на загальну систему;
- цифровізація звітності. Перехід на виключно електронну форму взаємодії з контролюючими органами, що в умовах перебоїв зі зв'язком та енергопостачанням створює додаткові операційні ризики для бухгалтерів.

Сьогодні, спрощена система оподаткування стала сприятливим середовищем для податкових зловживань, тому в рамках Національної стратегії доходів України до 2030 року, планується:

- об'єднання другої та третьої груп в одну (другу групу);
- поступова заборона для юридичних осіб перебувати на спрощеній системі, шляхом поетапного збільшення ставки єдиного податку;
- запровадження диверсифікованого податку для 2 та 3 груп, який залежатиме від видів діяльності та становитиме від 3% до 17%.

Зміни впроваджуватимуться поступово.

Їх очікуваний результат - зменшення масштабів ухилення від сплати податків завдяки спрощеній системі оподаткування.

Подальше реформування спрощеної системи обліку та звітності юридичних осіб має бути спрямоване на максимальне спрощення адміністрування при збереженні високого рівня фіскальної дисципліни, що стане запорукою відновлення економічної активності в післявоєнний період.